

UCHWAŁA NR XXXV/277/2022
RADY GMINY UJSOŁY

z dnia 28 lutego 2022 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar
Przemocy w Rodzinie w Gminie Ujsoły na lata 2022-2026**

Na podstawie art.18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r., poz. 1372 z późn. zm.) oraz art.6 ust. 2 pkt.1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249)

Rada Gminy Ujsoły
uchwala, co następuje

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Ujsoły na lata 2022–2026 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Ujsoły.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Władysława Salachna

Załącznik do uchwały Nr XXXV/277/2022

Rady Gminy Ujsoty

z dnia 28 lutego 2022 r.

**GMINNY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY
W RODZINIE I OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE
W GMINIE UJSOŁY
NA LATA 2022 -2026**

WSTĘP

Na zagadnienie przemocy domowej można spojrzeć z wielu perspektyw, bowiem przemocą domową zajmuje się szereg dyscyplin naukowych, takich jak: psychologia, pedagogika, prawo, socjologia, polityka społeczna itp. Precyzyjne zdefiniowanie tego zjawiska nastręcza wielu problemów interpretacyjnych. Przemoc w rodzinie można oceniać w kategoriach prawnych, moralnych, psychologicznych i społecznych.

Zgodnie z definicją wynikającą z Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r., poz. 1249) pod pojęciem przemoc rozumie się jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych lub innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Rozróżnia się:

Przemoc fizyczną – czyli wszelkiego rodzaju działania bezpośrednie z użyciem siły, których rezultatem jest nieprzypadkowe zranienie, np. popychanie, obezwładnianie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką, pięścią lub przedmiotami, oblewanie wrzątkiem lub substancjami żrącymi, użycie broni.

Przemoc psychiczną – prowadzącą do zniszczenia pozytywnego obrazu własnej osoby, wykorzystującą mechanizmy psychologiczne np. wyśmiewanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie, narzucanie własnych poglądów, ciągłe krytykowanie, kontrolowanie, ograniczanie kontaktów z innymi ludźmi, stosowanie groźb, szantażowanie.

Przemoc seksualną – czyli wymuszanie różnego rodzaju niechcianych zachowań w celu zaspokojenia potrzeb seksualnych sprawcy, np. nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, seksu z osobami trzecimi, sadystycznych form współżycia, a także krytykowanie zachowań seksualnych.

Przemoc ekonomiczną – prowadzącą do całkowitego uzależnienia finansowego od sprawcy, np. poprzez odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy, niezaspokajanie podstawowych potrzeb rodziny, okradanie, zaciąganie kredytów i zmuszanie do zaciągania pożyczek wbrew woli współmałżonka.

Zaniedbanie – ciągłe niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych np. brak opieki i uniemożliwianie zaspokajania podstawowych potrzeb fizjologicznych (związanych ze snem, jedzeniem, higieną).

Przemoc można podzielić także na:

Przemoc aktywną – na, którą składają się głównie nadużycia; nadużycia to wymieniona wcześniej przemoc fizyczna, psychiczna i seksualna.

Przemoc pasywną – rozumianą jako zaniedbanie, zaniechanie opieki.

Przemoc gorącą – u której podstaw leży furia, czyli dynamiczne i naładowane gniewem zjawisko pęknięcia tamy emocjonalnej, uruchamiające agresywne zachowanie. Furia najczęściej rozładowuje się w aktach bezpośredniej agresji fizycznej i psychicznej. Towarzyszy jej pragnienie wywołania cierpienia i spowodowanie jakichś szkód.

Przemoc chłodną – która wydaje się znacznie spokojniejsza, choć czasem jest to spokój pozorny, skrywający silne emocje, ale skutecznie tłumione i kontrolowane. Sprawca sprawia wrażenie spokojnego, zrównoważonego, a w istocie realizuje pewien plan, dąży do osiągnięcia określonego celu. Jest nastawiony na wtargnięcie w psychikę ofiary.

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka, kształtującym osobowość, system wartości, poglądy i styl życia. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami, oparte na miłości i zrozumieniu. W przypadku dezorganizacji rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi. Przemoc domowa może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie. Należy ją zaklasyfikować do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. Prowadzi do poważnych naruszeń norm moralnych i prawnych, tragicznych skutków psychologicznych, a w skrajnych przypadkach do poważnych okaleczeń czy zabójstw.

Wokół przemocy narosło wiele mitów. Jednym z nich jest przekonanie, że jest to zjawisko marginalne, występujące wyłącznie w patologicznych środowiskach. Tymczasem według danych statystycznych przemoc w rodzinie jest zjawiskiem powszechnym i stanowi poważny problem społeczny. Znęcanie się nad rodziną jest najczęściej popełnianym przestępstwem w Polsce, zaraz po przestępstwach przeciwko mieniu i życiu.

Przemoc ze strony najbliższej osoby jest doświadczeniem traumatycznym, okaleczającym psychikę. Przemoc w rodzinie przybiera różne formy: od przemocy fizycznej, przez przemoc psychiczną i seksualną, po przemoc ekonomiczną. Przemoc w rodzinie rzadko jest incydem jednorazowym. Zazwyczaj ma ona charakter długotrwały i cykliczny.

Przemoc jest przestępstwem. W zależności od tego, czy przemoc ma charakter jednorazowy, czy się powtarza, jest ścigana z różnych artykułów Kodeksu Karnego. Jeżeli przemoc ma charakter ciągły, zostanie zakwalifikowana jako przestępstwo znęcania się nad rodziną z art. 207 Kodeksu karnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 2345 z późn. zm).

Artykuł 207 Kodeksu Karnego stanowi:

§ 1. Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny i fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat.

§ 2. Jeżeli czyn określony w §1 połączony jest ze stosowaniem szczególnego okrucieństwa, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do 10 lat.

§ 3. Jeżeli następstwem czynu określonego w §1 lub 2 jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od 2 do 12 lat”.

Przemoc w rodzinie ma tragiczne konsekwencje. Prowadzi nie tylko do uszkodzeń ciała ofiary, ale także do zaburzeń emocjonalnych oraz zaburzeń w sposobie, w jaki postrzega ona sama siebie, sprawcę oraz innych ludzi. Narastanie zjawiska przemocy w rodzinie wymaga niezwłocznego podjęcia działań zawartych w niniejszym Programie.

Program Przeciwdziałania Przemocy Gminy Ujszoły ma charakter długofalowy. Działania Programu obejmują lata 2022–2026. W miarę potrzeb i sytuacji społecznej zadania Programu mogą ulegać zmianom i udoskonaleniom.

ANALIZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY UJSZOŁY

W celu właściwego zaplanowania podejmowanych działań dokonano analizy problemów społecznych w gminie Ujszoły z uwzględnieniem problemu przemocy w rodzinie.

Liczba mieszkańców w Gminie Ujszoły wynosiła na dzień 31.12.2021 r. 4356 (2170 mężczyzn, 2186 kobiet)

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Żywcu wskazują, że w Gminie Ujszoły w 2021 r. było zarejestrowanych ogółem 134 osób bezrobotnych, w tym 64 osoby pozostające bez zatrudnienia przez okres dłuższy niż 12 miesięcy, z prawem do zasiłku dla bezrobotnych - 20 osób.

Z danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej wynika, że w okresie od 01.01.2021r. do 31.12.2021 r. ze świadczeń pomocy społecznej skorzystało 186 rodzin o liczbie osób 362, co stanowi 8,3 % mieszkańców gminy.

Na terenie gminy Ujszoły w 2021 r. odnotowano 579 działań interwencyjnych, z czego 98 to interwencje domowe – (dane Komisariatu Policji w Rajczy za okres od 1.01.2021 do 31.12.2021).

Z danych Gminnej Komisji ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii wynika, że w okresie od 1.01.2021 do 31.12.2021 r. zarejestrowano 17 nowych kartotek osób mających problemy alkoholowe. W Punkcie Konsultacyjnym przy Urzędzie Gminy, z pomocy terapeutycznej skorzystało 30 osób w tym:

- uzależnieni od substancji psychoaktywnych **17 osób**
- osoby z zaburzeniami adaptacyjnymi (współuzależnienie, DDA, osoby w kryzysie) **13 osób**, którym udzielono łącznie **238** porad indywidualnych w tym:
  - 1) diagnostyka osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych – **16 porad**
  - 2) motywowanie osób uzależnionych od środków psychoaktywnych do podjęcia terapii – **28 porad**

- 3) pomoc terapeutyczna osobom uzależnionym od środków psychoaktywnych (konsultacje o charakterze sesji indywidualnych) – **121 porad**
- 4) diagnostyka zaburzeń adaptacyjnych – **6 porad**
- 5) motywowanie do terapii osób z zaburzeniami adaptacyjnymi + elementarna pomoc prawna – **6 porad**
- 6) pomoc terapeutyczna osobom współzależnym (konsultacje o charakterze sesji indywidualnych) – **47 porad**
- 7) interwencja kryzysowa – **11 porad**
- 8) pomoc terapeutyczna dla sprawców przemocy – **3 porady**

W okresie od 1.01.2021 r. do 31.12.2021 r. do Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęło 10 „Niebieskich kart”, wszystkie z Komisariatu Policji w Rajczy. Ponadto kontynuowano procedurę „Niebieskiej Karty” w 3 przypadkach wszczętych w 2020 roku. W 5 przypadkach rodziny, w których wszczęto procedurę „Niebieska Karta” były objęte pomocą społeczną, pozostałe 5 nie korzystało z pomocy miejscowego GOPS. Spośród osób, co do których zachodzi podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, 3 osoby pozostawały nieaktywne zawodowo; pozostałe osoby były zatrudnione lub otrzymywały świadczenia emerytalno- rentowe z ZUS lub KRUS. W 4 przypadkach w rodzinach objętych procedurą „Niebieskiej Karty” wychowywały się małoletnie dzieci, które często pozostają świadkami przemocy lub same jej doświadczają. W 7 przypadkach osoby, co do których zachodzi podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, były kierowane do Gminnej Komisji ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, gdyż stosowanie przez nich przemocy miało bezpośredni związek z nadużywaniem alkoholu lub systematycznym piciem. 4 procedury „Niebieska Karta” zostały zamknięte po zrealizowaniu planu pomocy na rzecz rodzin objętych procedurą lub z innych powodów dotyczących sytuacji rodziny.

Z informacji pedagoga szkolnego wynika, że w szkołach na terenie gminy zdarzają się akty przemocy psychicznej i fizycznej, ponadto można zaobserwować częstsze zaburzenia w zachowaniu, problemy z nauką lub inne problemy wychowawcze u dzieci i młodzieży pochodzących z rodzin, w których występuje problem alkoholowy i problem przemocy.

Trudno jest w sposób jednoznaczny określić wielkość zjawiska przemocy na terenie gminy w związku z występowaniem przemocy ukrytej, toczącej się w rodzinie lub w szkole, ale nieujętej w statystykach z powodu braku wiedzy na temat jej występowania, m.in. spowodowanej nauką zdalną z powodu pandemii COVID -19.

I. Cele programu

Cele Programu to:

- 1) zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Ujsoły,
- 2) zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie,
- 3) zwiększenie pomocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Cele będą realizowane przez:

- 1) budowanie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy,
- 2) diagnozowanie zjawiska przemocy na terenie Gminy Ujsoły,
- 3) podnoszenie kompetencji służb i instytucji w zakresie przemocy w rodzinie,
- 4) udzielanie pomocy ofiarom przemocy w rodzinie,
- 5) oddziaływanie na sprawców przemocy w rodzinie.

II. Założenia Programu

Realizacja celów Programu zakłada:

- 1) uwrażliwienie społeczności lokalnej na problem przemocy w rodzinie,
- 2) promowanie modelu rodziny wolnego od przemocy,
- 3) edukację dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie przemocy w rodzinie,

4) działania interdyscyplinarne w zakresie przeciwdziałania przemocy.

III. Program jest spójny z Programami:

- Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy,
- Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Żywieckim na lata 2022-2026,
- Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Ujszoły,
- Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Ujszoły.

Program będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

- **ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;**
- ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;
- ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
- ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.

IV. Zasoby Gminy Ujszoły w zakresie realizacji Programu:

1. Zasoby ludzkie – specjaliści z różnych dziedzin, pracownicy socjalni GOPS, funkcjonariusze Komisarzatu Policji, specjalista terapii uzależnień, pedagog szkolny, prawnik, nauczyciele i wychowawcy placówek oświatowo- wychowawczych Gminy Ujszoły, przedstawiciele służby zdrowia, inne osoby.

2. Zasoby instytucjonalne – instytucje i organizacje zajmujące się problemem przemocy w rodzinie oraz instytucje i organizacje pełniące funkcję wspierającą:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ujszołach,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żywcu
- Komisariat Policji w Rajczy – Dzielnicowy Gminy Ujszoły,
- Gminna Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii ,
- Placówki oświatowo-wychowawcze,
- Zakład Opieki Zdrowotnej,
- Organizacje pozarządowe,
- Parafia.

V. Czynniki gwarantujące właściwą realizację Programu:

- poparcie działań i współpraca z samorządem gminnym,
- dobra znajomość środowiska przez pracowników socjalnych,
- dobra współpraca służb i instytucji na terenie gminy oraz poza nią,
- otwartość i chęć współpracy specjalistów,
- silne więzi rodzinne,
- chęć zmiany i wyjścia z kryzysu.

VI. Zagrożenia w realizacji zadań:

- stereotypy panujące w środowisku na temat przemocy w rodzinie,
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych,
- brak współpracy rodziny w zakresie przezwyciężania kryzysów,
- problem uzależnienia od alkoholu w rodzinach,
- ubóstwo,

- brak infrastruktury socjalnej w gminie,
- brak lub zbyt mała współpraca interdyscyplinarna,
- brak motywacji ekonomicznej dla członków zespołu interdyscyplinarnego.

VII. Realizacja celów Programu

CEL 1

Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Ujsoly

Działania:

- 1) Określenie w drodze uchwały trybu powoływania i odwoływania członków zespołu interdyscyplinarnego oraz szczegółowych warunków jego funkcjonowania.

Podmiot realizujący działanie:

- Rada Gminy Ujsoly

- 2) Powołanie Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego.

Podmiot realizujący działanie:

- Wójt

- 3) Współpraca w ramach zespołu interdyscyplinarnego:

- pracownicy socjalni,
  - przedstawiciele oświaty,
  - przedstawiciele policji,
  - kuratorzy sądowi,
  - przedstawiciele Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
  - przedstawiciele ochrony zdrowia,
  - przedstawiciele organizacji pozarządowych,
  - inni w zależności od zasobów,
  - diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,
  - opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach,
  - rozpowszechnianie informacji o instytucjach oraz możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym,
  - monitorowanie sytuacji rodzin dotkniętych przemocą,
  - dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań,
  - podejmowanie działań prewencyjnych w środowiskach zagrożonych przemocą,
  - inicjowanie interwencji w środowiskach dotkniętych przemocą,
  - udział w działaniach edukacyjno-informacyjnych.
- 4) Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie przemocy:
    - propagowanie skutecznych sposobów powstrzymywania przemocy,
    - obalanie mitów na temat przemocy,
    - szkolenia na temat przemocy,
    - prowadzenie kampanii zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży w zakresie ograniczenia oglądania przemocy w telewizji, grach komputerowych,
    - wspieranie różnych form spędzania wolnego czasu promujące zachowania nieagresywne,

- organizowanie spotkań edukacyjnych dla mieszkańców,
- dystrybucja ulotek i informacji na temat przemocy i jej skutków,
- organizowanie konkursów, np. plastycznych, wśród dzieci i młodzieży w zakresie zapobiegania przemocy.

Podmioty realizujące działanie:

- placówki oświatowo-wychowawcze,
- Świetlica Środowiskowa,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Gminna Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii,
- Gminny Zespół Interdyscyplinarny,
- inne, w zależności od zasobów gminy.

CEL 2

Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie

Działania:

1. Izolowanie sprawców od ofiar.
2. Udzielanie informacji sprawcom przemocy na temat programów korekcyjno-edukacyjnych oraz kierowanie do udziału w tych programach
3. Przeprowadzanie rozmów z osobami nadużywającymi alkoholu, stosującymi przemoc.
4. Kierowanie wniosków do Sądu Rejonowego o obowiązek podjęcia leczenia odwykowego w związku z nadużywaniem alkoholu.

CEL 3

Zwiększenie pomocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie

Działania:

1. Działalność punktu informacyjnego:
  - udzielanie informacji dotyczącej bezpiecznego schronienia osobom dotkniętym przemocą w ośrodkach interwencji kryzysowej i w specjalistycznych ośrodkach wsparcia,
  - Warsztaty korekcyjno- edukacyjne prowadzone przez PCPR Żywiec
  - udzielanie informacji na temat pozyskania zaświadczenia lekarskiego,
  - udzielanie informacji na temat praw osób będących ofiarami przemocy,
  - udzielanie informacji sprawcom przemocy na temat programów korekcyjno-edukacyjnych,
  - rozpowszechnianie telefonu zaufania „Niebieska Linia”, „Pomarańczowa Linia”.

Podmiot realizujący działanie:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.
2. Prowadzenie działań interwencyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy:
    - podejmowanie działań interwencyjnych w oparciu o procedurę „Niebieskiej Karty”,
    - przekazywanie informacji o podejmowanych działaniach przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego.
- Podmioty realizujące działanie:
- Policja,
  - Ośrodek Pomocy Społecznej,
  - Ośrodek Interwencji Kryzysowej,

- Gminny Zespół Interdyscyplinarny,
- Gminna Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii,
- Przedstawiciele oświaty,
- Przedstawiciele ochrony zdrowia.

3. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.

Podmioty realizujące działanie:

- Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Policja,
- Gminny Zespół Interdyscyplinarny.

Monitorowanie

·Monitorowanie realizacji Programu odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość podmiotów zaangażowanych w jego realizację. Sprawozdania z realizacji Programu podmioty składają do dnia 31 stycznia każdego roku do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Sprawozdawczość

·Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ujsołach do dnia 31 marca każdego roku przedłoży Radzie Gminy sprawozdanie z realizacji Programu.

Finansowanie Programu

·Program będzie finansowany ze środków budżetu Gminy Ujsoły, dotacji oraz ze środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.

ROCZNY PLAN FINANSOWY			
Dział: 852	85205	Zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie	5.000
		§ 4210 – zakup materiałów	1.000
		§ 4300 – zakup usług	2.000
		§ 4700 – szkolenia pracowników	1.200
		§ 4410 – podróże służbowe	800